

sige, at støtteordninger i sig selv begynder at gøre det rentabelt at dyrke disse arealer.

Når det drejer sig om den øvrige form for landbrugsdrift i New Zealand, så er en af de fejl, man har lavet dernede, da man lavede den store omlægning, at man ikke sikrede, at miljøeffekterne blev fastholdt, og at jordpriserne blev fastholdt lave. Og det kan man efter min opfattelse gøre ved at omlægge til økologisk drift og det jordrentebud, som jeg beskrev før. Men det er en stor mangel efter min opfattelse, at man ikke benyttede lejligheden til at omstille til økologisk drift.

Erling Christensen (S):

Denne forespørgsel giver mig og vel også alle Landbrugs- og Fiskeriudvalgets medlemmer anledning til at mindes en god, velorganiseret og udbytterig tur til New Zealand, hvor både erhvervsfaglige oplevelser og naturoplevelser, mødet med mange forskellige mennesker for mit vedkommende altid vil stå fast i erindringen.

Jeg håber for hele New Zealand, at man politisk i de kommende år vil få en sådan økonomi, at man vil være i stand til at dreje udviklingen mere i retning af det, vi kalder den danske model, velfærdssamfundet. Alt for meget peger efter min opfattelse i New Zealand i retning af en amerikanisering.

Fastsættelse af en mindsteløn på 7 \$, ca. 30 kr. i timen, peger i retning af en fattigdomsfælde, en minimalstat for lønmodtagerne, som for at kunne leve af arbejdet i mange tilfælde enten må have to job eller en alt for lang arbejdstid i et job. Jo, skatten er lav, men erstattes af betaling for forsikringer. Solidariteten bliver let til, at du skal være din egen lykkes smed og håbe på, at du ikke bliver ramt af sygdom og/eller arbejdsløshed med 6 ugers karenstid.

Selv om 40 pct. af fiskerettighederne nu er tilbageleveret den indfødte befolkning, maorierne, så er det tydeligt, at den befolkningsgruppe, som udgør ca. 15 pct. på New Zealand, betaler meget høje omkostninger for den politiske ændring, der skete på New Zealand for 13 år siden i 1984.

Jo, alle landmænd, vi mødte, var tilfredse, også mejerisektoren var tilfreds – også med at bruge 1 kg kul til at fremstille 1 kg tørmælk, sådan ungefær. De ønskede ikke tiden med landbrugsstøtte tilbage. Man ønskede kun, at alle lande ville fjerne landbrugsstøtten. Lad verdensmarkedspriserne bestemme, hvad hver enkelt landmand skal tjene, var budskabet.

Uanset EU's landbrugsstøtte er New Zealand i stand til at konkurrere med EU's landbrugs-eksport i Det Fjerne Østen. Uanset lave lønninger i f.eks. Thailand så leverer New Zealand billigere tørmælk til Thailand, end man dér selv er i stand til at producere mælk for.

I 1984 blev New Zealand af ydre omstændigheder tvunget til at få styr på sin økonomi, ellers ville Verdensbanken nok komme ind og diktere betingelserne. Man valgte så næsten over natten at fjerne næsten alle subsidier fra landbruget og samtidig devaluere dollaren med 20 pct. Det kan ikke lade sig gøre i Danmark – heldigvis. Betingelserne for og forholdene i New Zealand og Danmark er vidt forskellige. New Zealand ligger meget isoleret, mindst 3.000 km fra de vigtigste markeder, og allerede i 1972 blev landets vigtigste eksportmarked, England, medlem af EF.

Klimaet på New Zealand betyder meget mindre investeringer for den enkelte landmand, ingen stalde, ingen udgifter til importerede foderstoffer. Landbruget på New Zealand er derfor mindre arbejdskraftskrævende.

Danmark og EU kan lære af erfaringerne fra New Zealand. Overgangen til verdensmarkedspriser skal ikke og kan heldigvis ikke ske over natten og på én gang. Det vil være for revolutionerende, vel så meget, at selv Enhedslisten vil have sig det frabedt.

Historien har jo lært os, at revolutionen for 80 år siden ikke var lykken. Den økologiske dyrkningsform skal følgelig heller ikke tvinges igennem. Forbrugernes præferencer viser behovet. Den enkelte landmand og vores fødevaraindustri har jo vist sig i god stand til at prioritere fornuftigt, og politisk har vi fulgt op med gode støtteordninger til økologi. Tilsvarende vil vi løbende ændre EU's støtteordninger, og WTO-forhandlingerne vil frem til vel år 2005 ændre de støtteordninger, vi kender i dag.

I Socialdemokratiet vil vi ikke sælge ud af vore velfærdsgoder og erstatte dem med en fattigdomsfælde og et minimalsamfund for landbruget, hvor markedskræfterne alene bestemmer og æder sine ofre og, som Venstre og De Konservative sagde for fjorten dage siden i et dagsordensforslag, hvor alle regler og reguleringer skal fjernes fra landbruget.

Ud fra et miljømæssigt hensyn er erfaringerne fra New Zealand set fra naturens side gode. Uden støtteordninger er der sket en ekstensivering, jorder er braklagt eller bliver igen tilplantet med skov, fordi dyrkning uden støtte ikke kan betale sig.